

## VIITTOMAKIELTEN LAUTAKUNNAN 72. KOKOUS

**aika** keskiviikkona 9.10.2019, klo 10.16–14.54  
**paikka** Kuurojen Liiton suuri kokoushuone A3.44, 3. krs, Valkea talo, Helsinki

### Läsnä:

**jäsenet** Alf Ekström  
Sanna Paasonen  
Taina Petäjäinen  
Juhana Salonen puheenjohtaja  
Mari Virtanen

**sihteerit** Maria Andersson-Koski

Leena Savolainen  
**vieraat** Riitta Lahtinen Suomen Kuurosokeat ry, 4. §  
Janne Kankkonen Kuurojen Liitto ry

**tulkit** Tomas Uusimäki  
Ari Savulahti

### Poissa:

**jäsenet** Jarkko Keränen  
Elina Tapio  
Mikaela Tillander

### 1. § Kokouksen avaus.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.16.

### 2. § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätäntävaltaiseksi.

### 3. § Kokouksen esityslista.

Ilmoitusasioihin merkittiin kolme lisäkohtaa. Muutoin esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

### 4. § Kuurosokeiden viittomakielen käsittelyn aloittaminen.

Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopäällikkö Riitta Lahtinen vieraili kokouksessa kertomassa heillä vuosien varrella tehdystä viittomistotyöstä sekä siitä, mitä työhön tällä hetkellä kuuluu. Tarkoituksena oli myös keskustella siitä, kuinka lautakunta voisi tukea kuurosokeiden leksikkotyötä.

Kuurosokeat ry:n verkkosivuilla on julkaistu **viittomistoa** seuraavasti:

<https://kuurosokeat.fi/palvelut/kommunikaatiopalvelut/viittominen/kuurosokeusalan-viittomia-taydenna-linkit/>:

- kuntosali <https://youtu.be/IGw8V1Dsgjk>
- kuuleminen <https://youtu.be/qUO0PsGLW2c>
- näkö <https://youtu.be/2KLPgmSMB7s>
- pistekirjoitus <https://youtu.be/Vt9VeNs2sog>

- haptiikka-viittomisto <https://youtu.be/-uPq7Mp8nJM>
- Kommentonäppäinten viittomat ja niiden keholle tehtävät muodot, kehoviittomat <https://kuurosokeat.fi/wp-content/uploads/2019/08/Komenton%C3%A4pp%C3%A4inten-viittomat-julkaisu.pdf>

ja **sosiaalishaptisessa kommunikaatiossa käytettäviä haptiiseja** seuraavasti:

<https://kuurosokeat.fi/palvelut/kommunikaatiopalvelut/sosiaalihaptinen-kommunikaatio/>:

- haptiisit päiväkodissa <https://kuurosokeat.fi/palvelut/kommunikaatiopalvelut/sosiaalihaptinen-kommunikaatio/haptiisit-paivakodissa-taydenna-linkit/>
- ilmehaptiisit [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/90382/Aarela\\_Anna.pdf?sequence=1](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/90382/Aarela_Anna.pdf?sequence=1)
- lasketteluhaptiisit [https://kuurosokeat.fi/wp-content/uploads/2019/06/laskettelussa\\_kaytettavia\\_sosiaalisia\\_pikaviesteja.pdf](https://kuurosokeat.fi/wp-content/uploads/2019/06/laskettelussa_kaytettavia_sosiaalisia_pikaviesteja.pdf)
- pikaviestit <https://kuurosokeat.fi/palvelut/kommunikaatiopalvelut/sosiaalihaptinen-kommunikaatio/pikaviestit/>
- tandemhaptiisit <https://youtu.be/uZ-73D5GDUI>
- sairaalahaptiisit <https://kuurosokeat.fi/wp-content/uploads/2019/06/Sairaala-haptiisit.pdf>
- ratsastushaptiisit (tulossa)

Lahtinen kertoi, että kuurosokeat ja tulkit toivovat, että uusille käsitteille saataisiin aina samantien jokin viittoma, koska sormittamista on raskasta ja hidasta vastaanottaa ja tuottaa. Usein uuden viittoman luo tulkit, koska kuurosokealle henkilölle pitää ensin selittää, millaisesta käsitteestä on kyse, ja siinä prosessissa tulkin on usein pakko luoda jokin viittoma. Yhteisö on pieni, ja on vaikea saada aidosti yhdessä sovittua uusista viittomista.

Viittomistotyöstä esimerkkinä Lahtinen kertoi pistekirjoitusviittomiston toimittamisprosessista. Työ toteutettiin yhteistyössä Diakin kahden tulkkiopiskelijan kanssa, ja tavoitteena oli saada vakiinnutettua keskeisten käsitteiden viittomia. Tulkit keräsivät viittomistoa haastatteleamalla pistekirjoittamista opiskelevia ja myös yhtä jo pidempään pistekirjoitusta käyttänyttä viittomakielistä henkilöä sekä yhtä pistekirjoitusta opettavaa henkilöä. Videoilta poimittiin julkaistavaksi kaikki pistekirjoitukseen liittyvät viittomat, jotka tuntuivat olevan yleisessä käytössä. Mukaan voitiin siis ottaa kullekin käsitteelle useampia viittomavastineita.

### **Yhteenvedoa kokouksessa käydystä keskustelusta**

Sihteeri laati vilkkaasta ja monipuolisesta keskustelusta muistion. Pöytäkirjaan siitä poimittiin lautakunnan suositukset viittomistotyön kehittämiseksi.

#### Palautetta ja kehittämis ehdotuksia lautakunnalta:

- a) Viittomien toimitusprosessissa olisi hyvä olla mukana sellaisia kielenkäyttäjiä, jotka ovat viittoneet lapsuudesta lähtien. Näin voidaan todennäköisemmin luoda tai löytää julkaistavaksi viittomia, jotka noudattavat suomalaiselle ja suomenruotsalaiselle viittomakielelle ominaisia viittoman muodostusperiaatteita.
- b) Olisi myös hyvä, että laajemmalla joukolla kuurosokeita olisi mahdollisuus antaa palautetta aineistosta ennen (tai jälkeen) sen julkaisua.
- c) Suositellaan tutustumista Kuurojen Liiton SignWiki-kansalaissanakirjan työskentelymetodeihin.

- d) Jos kuurosokeiden viittomistoa julkaistaisiin SignWikissä, myös kuurot<sup>1</sup> ja codat voisivat helpommin tutustua siihen ja antaa palautetta. Tämä myös toisi kuurosokeita ja kuuroja lähemmäksi toisiaan, kun samalla verkkoalustalla julkaistaisiin molempien kielimuotojen viittomistoa.
- e) Viittomat olisi videolla parasta viittoa luonnollisesti. Eli ei ole suositeltavaa esimerkiksi kääntää viittomassa artikulaatiopaikkana käytettävää kättä eri asentoon vain siksi, että käsimuoto näkyisi paremmin. Viittomat, jotka näkyvät huonosti suoraan edestä katsoen, voidaan kuvata sivulta, takaviistosta tai yläpuolelta, ja videolle voidaan myös editoida rinnakkain kaksi eri näkymää (ks. Suomen Signbank <https://signbank.csc.fi/dictionary/gloss/1364>).

Keskustelua pidettiin rakentavana, onnistuneena ja asiaa konkreettisesti edistävänä. Vaikka aluksi tuntui, että kuurosokeiden ja kuurojen käyttämien kielimuotojen välillä olisi jokin vaikeasti ylitettävä raja, keskustelun edetessä raja alkoi madaltua ja hälvetä, ja syntyi ymmärrys, että kuurosokeiden puolella on mahdollista ammentaa kuurojen kieli-intuitiosta, kun uutta viittomistoa luodaan tai sitä syntyy spontaanisti.

Riitta Lahtinen toi esille, että Suomen Kuurosokeiden nykyiset resurssit eivät valitettavasti riitä lautakunnan suosittelemien työprosessien toteuttamiseen sellaisenaan. Joitakin toimintatapoja voidaan kuitenkin ottaa käyttöön, ja pidemmällä aikavälillä on mahdollista yhteistyössä muiden tahojen kanssa (esim. Kuurojen Liiton sanakirjatyö) kehittää työtä enemmän lautakunnan suositusten mukaiseksi.

## **5. § Lautakunnan edellisen kokouksen pöytäkirjojen tarkistaminen.**

Edellisen kokouksen (11.6.2019) suomenkielinen pöytäkirja hyväksyttiin muutoksitta. Ruotsinkielinen pöytäkirja ja suomalaisella viittomakielellä viitottu pöytäkirja tarkistetaan myöhemmin, koska ne eivät olleet valmistuneet ajoissa.

## **6. § Viittomakielisen kokousyhteenvedon laatijan valinta.**

Viittomakielisen kokousyhteenvedon laatijaksi oli jo kesäkuun kokouksessa valittu Mari Virtanen.

## **7. § Viittomakielten kielineuvonnan ja viittomakielten lautakunnan välinen työnjako.**

Janne Kankkonen esitteli 24.9. 2019 käynnistetyn viittomakielten kielineuvonnan www-sivuja (<https://www.kuurojenliitto.fi/fi/kielineuvonta>, <https://www.kuurojenliitto.fi/sv/teckenspraken/sprakradgivning>) ja kertoi tähän mennessä saaduista kokemuksista. Suomalaista viittomakieltä koskien on parin viikon aikana tullut 10 kysymystä ja suomenruotsalaista viittomakieltä koskien seitsemän (7). Suurimpaan osaan kysymyksistä on pystytty vastaamaan heti tai samana päivänä, ja lähes kaikki vastaukset on annettu viittoen. Eniten on kysytty viittomavastineita eri käsitteille, mutta myös muunlaisia kysymyksiä on tullut. Kysyjät ovat olleet mm. kääntäjiä, tulkkeja, viittomakielen opiskelijoita, tutkijoita ja erityisasiantuntijoita. Palaute uudesta palvelusta on tähän mennessä ollut yksinomaan positiivista.

---

<sup>1</sup> Käytämme tässä ilmaisua ”kuuro” siten kuin kuurosokeat henkilöt sitä käyttävät, eli viittaamaan henkilöihin, jotka ovat kuuroja ja näkeviä.

### Päätös 1.

Keskusteltiin lautakunnan ja kielineuvonnan välisestä työnjaosta. Työnjako hahmotettiin alustavasti seuraavanlaiseksi:

- Viittomakielten kielineuvonta on palvelu, josta kielenkäyttäjät (ja myös muut tietoa etsivät) voivat kysyä erilaisia suomalaista ja suomenruotsalaista viittomakieltä sekä niiden käyttöä koskevia kysymyksiä, ja vastauksen voi saada jopa heti tai samana päivänä.
- Neljästi vuodessa kokoontuva viittomakielten lautakunta ehtii reagoida kysymyksiin hitaammin, mutta se voi toisaalta ottaa käsitettäväkseen myös yleisemmän tason käsittelyä vaativia aiheita. Lautakunnan päätehtäviä olisivat kielenkäyttöä koskevat periaatteelliset suositukset, kielipoliittinen työ ja vaikuttamistyö.
- Lautakunta esitti myös toiveen, että Kuurojen Liiton kielineuvojat osallistuisivat lautakunnan kokouksiin vakivieraina. Näin lautakunta ja kielineuvonta voisivat tukea toinen toisensa toimintaa. Kielineuvojat selvittävät, onko tämä heidän työnantajansa, Kuurojen Liiton, puolesta mahdollista.

### **8. § Muut esille tulevat asiat.**

Muita esille tulevia asioita ei ollut.

### **9. § Ilmoitusasiat.**

- a) Juhana, Janne ja Leena kertoivat kuulumisia Hampurissa 26.–28.9.2019 järjestetystä TISLR 13 -konferenssista (Theoretical Issues in Sign Language Research). Suomalaiset tutkijat pitivät konferenssissa yhteensä viisi esitystä, joista neljä oli posteriesitystä. Konferenssiin osallistui kaiken kaikkiaan 12 suomalaista.
- b) Kieliasiain neuvottelukunta järjesti 24.9.2019 yhdessä Kuurojen Liiton kanssa tilaisuuden viittomakielestä (ks. [tekstiliite](#)). Viittomakielten lautakunta oli kutsuttu osallistumaan. Paikalle pääsi sihteeri Leena Savolainen. Tilaisuudessa esitettiin myös Juhana Salosen hieno videotervehdys, jonka aiheena oli ”viittomakielen merkitys lapsen identiteetille”.
- c) Yle on tuottanut ja 9.9.2019 julkaissut kuusi osaa Bärtil på teckenspråk -lastenohjelmaa <https://areena.yle.fi/1-50250425>. Suomenruotsalaista viittomakieltä ohjelmissa viittovat Janne Kankkonen ja Annika Aalto. Ohjelmat on puhuttu ruotsiksi.
- d) Murray, Joseph J & Wyatt C Hall & Kristin Snoddon, 2019. Education and health of children with hearing loss: the necessity of signed languages. Bull World Health Organ 2019, 97:711–716. Available <https://www.who.int/bulletin/volumes/97/10/19-229427.pdf>.

### **10. § Seuraava kokous.**

Seuraava kokous pidetään 18.11.2019 klo 10–15.

### **11. § Kokouksen päättäminen.**

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:54.

Vakuudeksi

Leena Savolainen, sihteeri

Juhana Salonen, puheenjohtaja

Tekstiilite. Viittomakielten lautakunnan 72. kokous 9.10.2019, 9. §, kohta b.

**Kieliasian neuvottelukunnan tilaisuus viittomakielestä 24.9.2019 klo 8.30–11.30**

Julkisuus-Sali, Eteläesplanadi 10, oikeusministeriö

Kieliasian neuvottelukunta järjestää yhteistyössä Kuurojen Liitto ry:n kanssa tilaisuuden viittomakielestä. Tilaisuuden tarkoituksena on luoda yleiskatsaus viittomakielten tilanteeseen Suomessa mutta myös laajemmin Euroopan neuvostossa sekä kuulla Uuden Seelannin kokemuksia viittomakielisten oikeuksien ja aseman edistämisestä.

**Ohjelma**

- 8.30 Aamukahvit**
- 9.00 Tilaisuuden avaus**  
*puheenjohtaja Pirjo Hiidenmaa, Kieliasian neuvottelukunta*
- 9.10 Yleiskatsaus viittomakieliin lainsäädännössä ja hallitusohjelmassa**  
*lainsäädäntöneuvos, yksikönpäällikkö Timo Makkonen, oikeusministeriö*  
*hallitussihteeri Maija Iles, oikeusministeriö*
- 9.30 Varhaiskasvatus ja esiopetus sekä suomenruotsalainen viittomakielen elvytysohjelma**  
*opetusneuvos Jussi Pihkala, opetus- ja kulttuuriministeriö*
- 9.45 Videotervehdys: viittomakielen merkitys lapsen identiteetille**  
*projektitutkija Juhana Salonen, Jyväskylän yliopisto*
- 10.00 Kysymyksiä**
- 10.10 Viittomakieli kanteluissa yhdenvertaisuusvaltuutetulle**  
*ylitarkastaja Pamela Sarasmo, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto*
- 10.25 Viittomakielisten oikeudet Euroopan neuvostossa ja jäsenmaissa**  
*selvityksen tekijä Eeva Tupi, nyk. Ihmisoikeusliiton asiantuntija*
- 10.45 Viittomakielet Uudessa Seelannissa**  
*Rachel McKee, Victoria University Wellington, School of Linguistics and Applied Language Studies*
- 11.15 Kysymyksiä ja keskustelua**
- 11.30 Tilaisuus päättyy.**